quick scan flora en fauna, oriënterende habitat-
toets en vleermuizenonderzoek

Bordenweg te Meerkerk

Kraanverhuur- en Heiwerkbedrijf
firma J.A. Boer BV

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

12 september 2011

projectnummer: 11045

quick scan flora en fauna, oriënterende habitat-
toets en vleermuizenonderzoek

Bordenweg te Meerkerk

In opdracht van:

Kraanverhuur- en Heiwerkbedrijf
firma J.A. Boer BV

contactpersonen:
mevrouw W. den Burger - Boer
de heer K. Oostendorp (DLV Bouw,
Milieu en Techniek BV)

12 september 2011

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Haico van der Burgt
Fruittelerserf 43
6846 AC Arnhem
T *026-8446525*
M *06-12971680*
E *haico@ecoquickscan.nl*
I *www.ecoquickscan.nl*

wijze van citeren: Burgt, H.H.J. van der, Quick scan flora en fauna, oriënterende habitattoets en vleermuizenonderzoek Bordenweg te Meerkerk. *ECOquickscan*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Arnhem, 2011.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

1.1 AANLEIDING 1

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN 2

2 WETTELIJK KADER 3

2.1 GEBIEDSBESCHERMING 3

2.2 SOORTBESCHERMING 3

3 TOETSING 5

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK 5

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN 6

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN 8

4 CONCLUSIE 15

4.1 GEBIEDSBESCHERMING 15

4.2 SOORTENBESCHERMING 15

4.3 CONSEQUENTIES 16

4.4 AANBEVELINGEN 17

BIJLAGEN

1 LITERATUURLIJST

2 GEBIEDSFUNCTIES VOOR VLEERMUIZEN

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Meerkerk (gemeente Zederik, provincie Zuid-Holland) is de verplaatsing van een deel van de activiteiten van het Kraanverhuur- en Heiwerkbedrijf firma J.A. Boer BV beoogd. Aan *ECOquickscan* is gevraagd te beoordelen of deze activiteit effect heeft op de flora en fauna op en rond de locatie. De voorliggende rapportage beschrijft de effecten op de aanwezige flora en fauna en de geeft inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze locatie.

globale ligging (linksboven; geel omcirkeld) en indrukken van het plangebied; de te slopen bebouwing op Bordenweg 4 (rechtsboven), het bedrijfsterrein op Bordenweg 3 dat zal worden verplaatst naar Bordenweg 4 (linksonder) en het te behouden bedrijfsterrein op Bordenweg 6 (rechtsonder) (luchtfoto: Google Earth)

Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Er zal bij deze activiteit rekening gehouden moeten worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan met oriënterende habitattoets waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Aanvullend op de quick scan is op deze locatie onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen. Het plangebied zal beoordeeld worden op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied aan de Bordenweg 3, 4 en 6 ligt in het buitengebied van Meerkerk ten noorden van de dorpskern. Ten oosten van het plangebied ligt een smal langgerekt natuurgebied dat grenst aan de bebouwde kom van Meerkerk en doorloopt tot de rivier de Lek. De gronden aan weerszijde van het natuurgebied bestaan hoofdzakelijk uit graslanden (veenweidegebied). Ter hoogte van het plangebied wordt het landschap (inclusief het natuurgebied) doorsnede door de snelweg A27.

De locatie ligt weliswaar aan de Bordenweg maar maakt landschappelijk onderdeel uit van een smalle bebouwingsstrook die parallel ligt aan de Zouwendijk. Deze strook ligt ten westen van de dijk. Ten oosten van de dijk ligt het smalle langgerekte Natura 2000-gebied 'Zouweboezem' (natuurgebied). Ten westen van de bebouwingsstrook ligt de graslanden van het veenweidegebied.

Het plangebied zelf bestaat uit drie delen; Bordenweg 3, 4 en 6. Op de locatie Bordenweg 6 is het grootste deel van het bedrijfsterrein van Kraanverhuur- en Heiwerkbedrijf firma J.A. Boer BV gevestigd. Een deel van de activiteiten vindt echter plaats op Bordenweg 3. Bordenweg 4 betreft een voormalig agrarisch bedrijf (intensieve veehouderij). Alle locaties zijn grotendeels bebouwd en verhard. Rondom de locatie Bordenweg 6 ligt een brede houtsingel en tussen Bordenweg 4 en 6 ligt een watergang.

Binnen het plangebied is de verplaatsing (geen uitbreiding) van de bedrijfsactiviteiten van Bordenweg 3 naar Bordenweg 4 beoogd. Hierbij zullen de activiteiten op Bordenweg 3 gestaakt worden. Bordenweg 4 zal samen met Borderweg 6 één bedrijfsterrein worden en opnieuw worden ingericht. Rondom dit terrein komt een brede houtsingel en watergang te liggen. Op de onderstaande staande tekening is een overzicht gegeven van de veranderingen. Ten behoeve van de herinrichting zullen de agrarische gebouwen op Bordenweg 4 worden gesloopt.

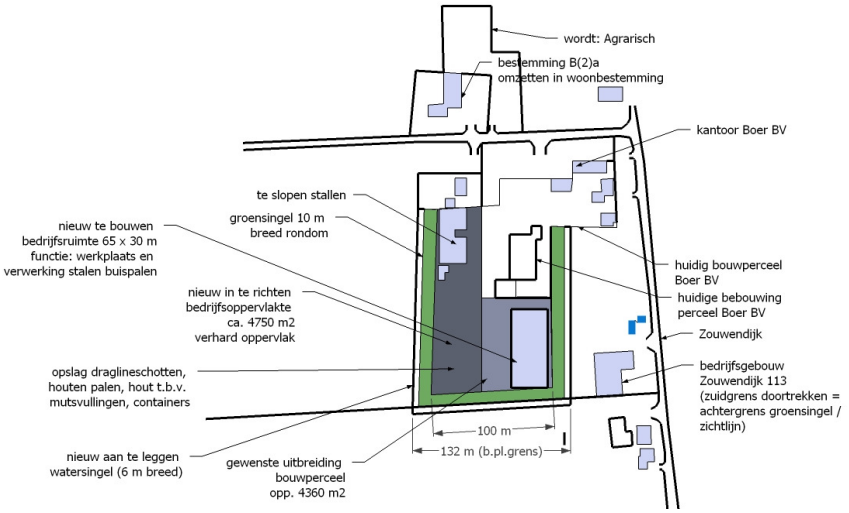

beoogde inrichting en wijzigingen binnen het plangebied

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen.
Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitatten en de habitatten van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
  Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
  Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
  In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
- beschermingscategorie 3:
  De soorten uit deze categorie zijn in de Flora- en faunawet ingedeeld in twee groepen; de zogenaamde 'Bijlage 1-soorten' (uit het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten') en 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn'. Het belangrijkste verschil is dat voor de 'Bijlage 1-soorten' een ontheffing te verkrijgen is in het kader van een ruimtelijke ingreep.
  Voor 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn' geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voorheen: ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit).

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een veldverkenning, zullen uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Vervolgens zullen voor alle (mogelijke) aanwezige beschermde soorten de effecten en eventuele gevolgen voor de beoogde ingreep beschreven worden.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna met oriënterende habitattoets is gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) en de verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl). Deze bronnen vermelden soortgegevens op basis van uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft.
Deze soms verouderde gegevens zijn aangevuld met recentere gegevens van websites zoals waarneming.nl, telmee.nl en zoogdieratlas.nl. Aangezien deze gegevens veelal gecontroleerd worden door experts zijn de gegevens betrouwbaar.

Op 17 juni 2011 heeft er een veldverkenning plaatsgevonden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid van het plangebied en haar omgeving voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

vleermuizen
Het onderzoek is uitgevoerd conform het protocol voor het inventariseren van vleermuizen (afgekort “vleermuizenprotocol”) dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. In het vleermuizenprotocol worden verschillende onderzoeksperioden onderscheiden naar de verschillende functies (zie bijlage 2) dat een gebied kan hebben voor vleermuizen. Deze onderzoeksperioden kennen optimale en suboptimale perioden. Binnen het plangebied is in de optimale periode onderzoek uitgevoerd naar kraam- en paarverblijfplaatsen. Het onderzoek naar kraam- en paarverblijfplaatsen geeft ook inzicht in andere mogelijk belangrijke functies van het plangebied voor vleermuizen.

De optimale periode tussen veldbezoeken is minimaal 20 dagen (suboptimaal minimaal 10 dagen). Bij het onderzoek naar paarverblijfplaatsen is hiervan afgeweken vanwege het natte, zeer wisselvallige, najaar. Gezien het beperkte aantal optimale onderzoeksmomenten in het najaar van 2011 is er voor gekozen om 16 dagen na de eerste inventarisatieronde de tweede inventarisatieronde uit te voeren. Deze werkwijze is overeenkomstig met de aanwijzingen voor het gebruik van het vleermuizenprotocol.

Het onderzoek naar vleermuizen vindt plaats met behulp van een batdetector (een apparaat dat ultrasone vleermuisgeluiden omzet in voor het menselijk oor hoorbare geluiden).

Met meerdere personen (uitgerust met een Petterson D240x) is op 17 juni, 11 juli, 22 augustus en 7 september 2011 onderzoek gedaan naar kraam- en paarverblijfplaatsen. Het onderzoek heeft zowel rond zonsopgang (ochtendonderzoek) als rond zonsondergang (avondonderzoek) plaatsgevonden. 's Ochtends wordt voornamelijk gekeken naar zwermgedrag nabij de verblijfplaats. In de avond wordt gekeken naar uitvliegers en tijdens het paarseizoen wordt geluisterd naar roepende mannetjes vanuit of in de nabijheid van de verblijfplaats.

weersomstandigheden

Onderzoek naar vleermuizen is sterk gebonden aan weersomstandigheden, als het bijvoorbeeld hard waait of de temperatuur te laag is verlaten vleermuizen hun verblijfplaats niet. Hieronder staan de weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek. Uiteraard is het onderzoek uitgevoerd met voor vleermuizen 'gunstig' of 'optimaal' weer. Het vleermuizenprotocol adviseert om bij verschillende weersomstandigheden onderzoek zoek te doen (dus ook bij niet optimaal weer). Bij niet optimaal weer, maar wel 'gunstig' weer voor het uitvoeren van vleermuizenonderzoek, kan een plangebied een ander functie hebben voor vleermuizen dan bij optimale omstandigheden.

Datum	Soort onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Onderzoeksomstandigheden
17 jun. '11	avond	12-15 °C	0-1 Bft	gunstig; zwaar bewolkt (regen in aantocht)
11 jul. '11	ochtend	12 °C	windstil	optimaal
22 aug. '11	avond	18 °C	windstil	optimaal
7 sept. '11	avond	12-13 °C	2-4 Bft	gunstig; vrij krachtige wind

weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek naar vleermuizen

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied te Meerkerk ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, maar wel op ongeveer 140 meter afstand (van de beoogde uitbreiding) van het Natura 2000-gebied 'Zouweboezem' (Vogel- en Habitatrichtlijngebied). Het reeds bestaande bedrijfsterrein (Bordenweg 6) ligt op ongeveer 70 meter afstand van dit Natura 2000-gebied.

Het Natura 2000-gebied 'Zouweboezem' is een in de 14e eeuw gegraven boezemgebied dat diende als opvang van het overtollige water uit de omliggende polders. Het gebied bestaat uit open water, riet- en zeggemoerassen, wilgengrienden en elzenbroekbos. De Zouweboezem is het kleinste "Belangrijke Vogelgebied" van Nederland, met als voornaamste broedvogel de purperreiger. Voor de habitatrichtlijn is het gebied van belang vanwege de grote populatie grote modderkruiper, waarop de purperreigers foerageren. Het deel van de Polder Achthoven dat binnen de begrenzing ligt, bevat een aanzienlijke oppervlakte blauwgrasland, tegenwoordig een zeldzaam begroeiingstype in het veenweidegebied. Belangrijk broedgebied van soorten van rietmoeras (purperreiger), geïnundeerde kruidenvegetaties (porseleinhoen) en drijvende waterplanten vegetaties (zwarte stern). Van enige betekenis voor de krakeend. Deze en andere watervogels maken voor-

al gebruik van de beschutte open water gebieden, terwijl de rietlanden o.a. als slaapplaats voor diverse trekvogels in gebruik zijn.

Het Natura 2000-gebied 'Zouweboezem' nabij het plangebied bestaat uit een relatief smalle strook (ruim 200 meter) met wilgen-/elzenbossen en rietlanden. Ten zuidoosten van het plangebied wordt het natuurgebied doorsneden door de snelweg A27. Aangezien het natuurgebied ter hoogte van het plangebied relatief smal is en doorsneden wordt door de snelweg is de verstoring (geluid, licht, optisch) op dit deel van het Natura 2000-gebied groot. Verwacht wordt dan ook dat de kritische broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen niet nabij het plangebied broeden. De aangewezen habitatsoorten (bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, kamsalamander en platte schijfhoorn) kunnen wel in het deel van het Natura 2000-gebied dat nabij het plangebied is gelegen voorkomen.

ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied 'Zouweboezem'; oranje: bestaand (blijft behouden), rood: uitbreiding en licht blauw: vervalt (kaart: www.rijksoverheid.nl)

Het plangebied (uitbreidingslocatie) bestaat uit een voormalig agrarisch bedrijf (intensieve veehouderij) en het aansluitend gelegen grasland. Het voornemen is om op deze locatie de uitbreiding (verplaatsing van activiteiten van Borderweg 3 naar Borderweg 4) van het kraanverhuur- en heiwerkbedrijf te realiseren. De activiteiten van het bedrijf kunnen mogelijk een effect hebben op het nabijgelegen Natura 2000-gebied. Rekening dient te worden gehouden met de volgende storingsfactoren (bron: effectenindicator, activiteit bedrijventerrein (ministerie van EL&I)):

- oppervlakteverlies
- versnippering
- verontreiniging
- verdroging
- verstoring door geluid
- verstoring door licht
- verstoring door trilling
- optische verstoring
- verstoring door mechanische effecten

De activiteiten vinden plaats buiten het Natura 2000-gebied, betreffen een verplaatsing van de huidige activiteiten (geen uitbreiding) en zullen in de nieuwe situatie gunstiger komen te liggen ten opzichte van het natuurgebied dan in de bestaande situatie. Tevens zal in de nieuwe situatie het gehele bedrijfsterrein omzoomd worden door een brede houtsingel en watergang. De storingsfactoren oppervlakte verlies en versnippering zijn alleen aan de orde bij activiteiten in het Natura 2000-gebied. Het huidige bedrijfsterrein (Bordenweg 6) en de nieuwe houtsingel werken voor de locatie aan de Borderweg 4 als een barrière voor geluid, licht en optische verstoring. Daarnaast betreft het geen uitbreiding van activiteiten, maar een verplaatsen van activiteiten. Door het bijeen brengen van

activiteiten zullen verstoring door geluid, verstoring door licht en optische verstoring juist afnemen. Ook het opheffen van het voormalig agrarisch bedrijf (intensieve veehouderij) aan de Borderweg 4 is positief voor het Natura 2000-gebied. Activiteiten die verontreiniging, verdroging, verstoring door trilling en/of verstoring door mechanische effecten veroorzaken vinden niet plaats in de beoogde situatie.

conclusie
Aangezien het plangebied buiten het Natura 2000-gebied ligt, de beoogde plannen voorzien in een verplaatsing (geen uitbreiding) van activiteiten en activiteiten op één locatie bijeen worden gebracht zijn negatieve effecten op het Natura 2000-gebied 'Zouweboezem' uit te sluiten.

ecologische hoofdstructuur
Hetzelfde gebied dat is aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied is ook aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Vanwege de eerder genoemde redenen zijn ook geen negatieve effecten te verwachten op de EHS.

weidevogelgebied
Het grasland grenzend aan de huidige bebouwing van het voormalige agrarisch bedrijf aan de Bordenweg 4 (uitbreidingslocatie) is aangemerkt als weidevogelgebied. Het bijeen brengen van de activiteiten van het bedrijf is positief (minder verstoring) voor weidevogels. Waarschijnlijk weegt dit zwaarder dan het beperkt verlies aan grasland door de uitbreiding. Daarnaast zal op de locatie Bordenweg 3 een deel van het terrein weer als agrarische grond bestemd worden. Hierdoor wordt het totaal verlies aan agrarische gronden tot een minimum beperkt. Negatieve effecten op weidevogels worden dan ook niet verwacht.

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de activiteit sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde activiteit kan biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten
Het plangebied is grotendeels bebouwd, verhard of in gebruik als grasland (weiland). De onverharde delen zijn begroeid met ruigte soorten, waarbij brandnetel (Urtica dioica) overheerst, of ingeplant met een opgaande beplanting (houtsingel tussen Bordenweg 4 en 6). Een (stabiel) ecosysteem met bijzondere groeiplaatsen is niet aanwezig. Beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

grondgebonden zoogdieren
Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) komen in de omgeving van het plangebied soorten als egel (Erinaceus europeus), gewone bosspitsmuis (Sorex araneus), mol (Talpa europea), vos (Vulpes vulpes), hermelijn (Mustela erminea), bunzing (Mustela putorius), wezel (Mustela nivalis), ree (Capreolus capreolus), woelrat (Arvicola terrestris), rosse woelmuis (Clethrionomys glareolus), veldmuis (Microtus arvalis), bosmuis (Apodemus sylvaticus), haas (Lepus europeus), konijn

(Oryctolagus cuniculus) en de meer strikt beschermde waterspitsmuis (Neomys fodiens) voor.

Binnen het plangebied zijn een houtsingel, grasveld en enkele rommelhoekjes aanwezig en de locatie is in het buitengebied gelegen. Daarom zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtigen, haas, egel, (spits)muizen en mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt vooral voor rond zuiver, niet te voedselrijk water met watervegetatie en begroeide oevers. Poelen, natuurlijke vijvers, rivieren, snelstromende (bos)beekjes, moerassen en moerasbossen, rietlanden, elzenbroekbossen, kruidenrijke oevervegetaties vormen vaak geschikte biotopen. Ook een goed ontwikkelde struikvegetatie in de buurt behoort tot één van de biotoopvereisten. Waterspitsmuizen jagen ook in andere biotopen in de omgeving van water. De waterspitsmuis wordt altijd in een straal van 500 m van het water aangetroffen.
In het plangebied is het bovenstaande biotoop niet aanwezig. Het enige water in het plangebied bestaat uit een ondiepe, beschaduwde en met eendenkroos begroeide watergang. Watervegetatie en begroeide oevers zijn bij deze watergang afwezig. Op basis van het aanwezige biotoop in het plangebied is de aanwezigheid van de waterspitsmuis niet waarschijnlijk.

Andere meer strikt beschermde soorten worden op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen niet verwacht.

vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) komen in de omgeving van het plangebied gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus), ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii), gewone grootoorvleermuis (Plecotus auritus), laatvlieger (Eptesicus serotinus) en rosse vleermuis (Nyctalus noctula) voor.

Op basis van hun verblijfplaats zijn vleermuizen te verdelen in twee groepen namelijk: gebouwbewoners en boombewoners (er zijn ook soorten die van beide elementen gebruik maken). In het plangebied zullen geen bomen van enige omvang (doorsnede > 30 cm) gekapt worden. Hierdoor is op de locatie geen onderzoek noodzakelijk naar boombewonende soorten. Op de uitbreidingslocatie (Bordenweg 4) zullen wel gebouwen gesloopt worden. De sloop van deze gebouwen heeft aanleiding gegeven tot het uitvoeren van een onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen.

onderzoeksresultaten

Het nader onderzoek naar vleermuizen bestaat uit twee delen. Op de eerste twee onderzoeksmomenten is het voorkomen van kraamverblijfplaatsen onderzocht. Dit onderzoek heeft ook inzicht gegeven in het voorkomen van zomerverblijven, vliegroutes en het foerageergedrag van vleermuizen. De twee onderzoeksmomenten in augustus en september hebben inzicht gegeven in het voorkomen van paar- en winterverblijfplaatsen .

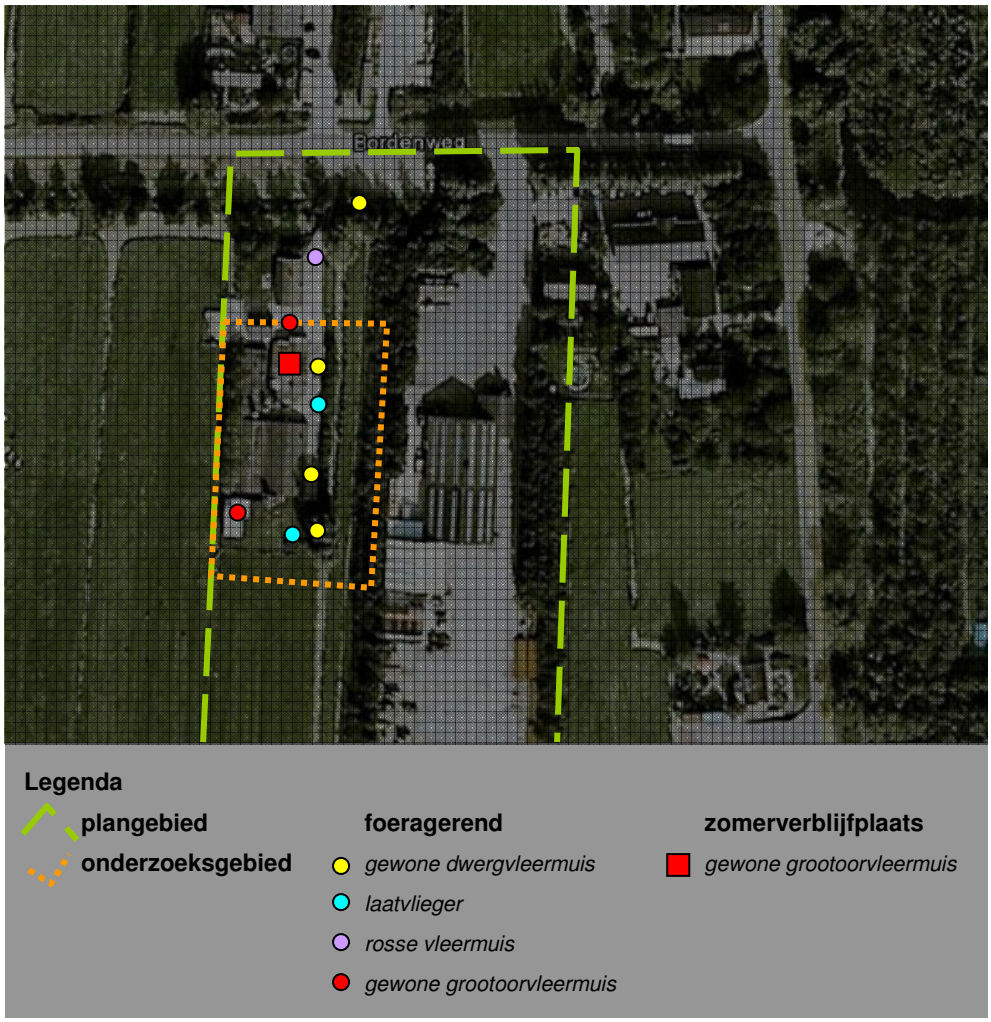

waarnemingen van vleermuizen binnen en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied

Op de bovenstaande kaart zijn de waarnemingen van alle vier de onderzoeksmomenten bijeen gebracht. De kaart geeft op het gebied van het foerageergedrag vooral weer welke elementen (regelmatig) gebruikt worden. Het aantal vleermuizen dat gebruik maakt van het gebied is hieronder tekstueel uitgelegd.

foerageergedrag

Tijdens het onderzoek zijn vier soorten waargenomen, namelijk gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis. Laatvlieger en rosse vleermuis zijn foragerend slechts kortstondig waargenomen (overvliegend). Gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis zijn regelmatig waargenomen in en rondom het plangebied. Binnen het plangebied worden de ruimtes tussen de gebouwen en ruimtes tussen de gebouwen en de groenelementen gebruikt als foerageerelement. De gewone grootoorvleermuis is ook jagend in de gebouwen (houten loods en kapschuur) waargenomen. Waarschijnlijk maken 2-3 gewone dwergvleermuizen en 1-2 gewone grootoorvleermuizen gelijktijdig gebruik van het plangebied en haar directe omgeving. Enkele van deze vleermuizen gebruiken het gebied langdurig om er te foerageren.

vaste vliegroutes

Binnen het plangebied zijn geen vliegroutes waargenomen.

zomer- en kraamverblijfplaatsen
Binnen het plangebied zijn op 17 juni 2011 twee uitvliegende gewone grootoorvleermuizen waargenomen. Deze vleermuizen kwamen uit de houten loods die vooraan op het erf (nabij de woning) staat. Een verblijfplaats van twee individuen duidt op een zomerverblijfplaats van waarschijnlijk volwassen mannetjes. Kraamverblijfplaatsen en/of zomerverblijfplaatsen van andere soorten zijn niet waargenomen.

paarverblijfplaatsen
Tijdens het onderzoek is in het plangebied geen paarverblijfplaats waargenomen.

winterverblijfplaatsen en migratieroutes
Aangezien binnen het plangebied geen paarverblijfplaatsen zijn aangetroffen wordt de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen niet verwacht. In het plangebied zijn geen potentiële winterverblijven aanwezig die jaar op jaar gebruikt zouden kunnen worden om te overwinteren (en de rest van het jaar geen andere functie hebben), zoals ijskelders, grotten en forten. Gezien het voorstaande is het voorkomen van migratieroutes niet waarschijnlijk.

<u>conclusie</u>
In het plangebied is een zomerverblijfplaats van twee gewone grootoorvleermuizen waargenomen. De gewone grootoorvleermuis is een strikt beschermde soort. Verblijfplaatsen van deze soort zijn dan ook jaarrond beschermd. Negatieve effecten op de gewone grootoorvleermuis zijn, bij de sloop van het gebouw, niet uit te sluiten. Voor het verwijderen van vaste rust- en verblijfsplaatsen van stikt beschermde soorten is, indien openbaar belang niet aan de orde is, geen ontheffing te verkrijgen.

Echter door het nemen van mitigerende maatregelen zijn negatieve effecten te voorkomen en daarmee is het niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen. Indien de onderstaande mitigerende maatregelen worden toegepast zijn negatieve effecten niet waarschijnlijk:

- Voorafgaand aan de sloop (minimaal één maand voor de aanvang) van de gebouwen worden in de nabije omgeving alternatieve verblijfsplaatsen voor de gewone grootoorvleermuis aangebracht. Dit kan door aan de te behouden gebouwen twee kasten op te hangen. Deze kasten dienen geschikt te zijn voor gewone grootoorvleermuizen. Gezien het grote aanbod van niet functionerende vleermuiskasten dient de aanschaf in overleg met een ter zake kundige (ecoloog) te gebeuren. Ook de locatie waar de kasten opgehangen worden dient in overleg met een ter zake kundige te gebeuren. Bij de aanschaf en bepalen van de locatie dient rekening gehouden te worden dat de kasten duurzaam gebruikt moeten kunnen worden als verblijfplaats voor gewone grootoorvleermuizen (dient een permanente oplossing te zijn);
- De sloop van de gebouwen vindt plaats buiten het actieve seizoen (tijdens de winterslaap/rust) van de gewone grootoorvleermuis. Aangezien ook rekening gehouden dient te worden met het broedseizoen van vogels dient de sloop plaats te vinden tussen 1 oktober en circa 15 maart (zie hieronder; broedseizoen vogels).

Gezien de beoogde inrichting zijn negatieve effecten op het foerageergebied van vleermuizen niet te verwachten. De nieuw te planten houtsingel geeft in het open landschap voldoende beschutting om te dienen als foerageerelement tijdens verschillende weersomstandigheden.

vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals merel (Turdus merula), houtduif (Columba palumbus) en meerkoet (Fulica atra). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is (actieve broedplaatsen).

Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd. Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil);
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: grote gele kwikstaart, ooievaar, kerkuil, oehoe en slechtvalk);
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespendief, zwarte wouw en ransuil).

Op basis van het (voormalig) gebruik van de gebouwen (intensieve veehouderij), afwezigheid van sporen, bomen van enige omvang (doorsnede > 30 cm) behouden blijven en binnen het plangebied aanwezige biotopen worden jaarrond beschermde soorten niet verwacht. Indien buiten het broedseizoen gestart wordt met de werkzaamheden zijn effecten op eventueel, op naastliggende percelen, broedende jaarrond beschermde vogels niet te verwachten.

amfibieën

RAVON verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën zoals bruine kikker (Rana temporaria), gewone pad (Bufo bufo), bastaardkikker (Rana klepton esculenta), kleine watersalamander (Lissotriton vulgaris), meerkikker (Rana ridibunda) en de meer strikt beschermde soorten heikikker (Rana arvalis) en rugstreeppad (Bufo calamita) voor.

In het plangebied ligt een ondiepe, beschaduwde en met eendenkroos begroeide watergang. Deze watergang is vanwege de beschaduwde ligging niet geschikt als voortplantingswater voor amfibieën. Aangezien in de omgeving voldoende onbeschaduwde watergangen liggen en algemene amfibieënsoorten zich wel (in tegenstelling tot meer strikt beschermde soorten) in minder geschikte wateren waarin vis voorkomt voortplanten, is het voorkomen van algemeen voorkomende amfibieën niet uit te sluiten. Deze soorten gaan na de metamorfose op het land naar voedsel zoeken. Hierbij kunnen ze grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren (met uitzondering van meerkikker en bastaardkikker), is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Gezien de afwezigheid van geschikte voortplantingswateren voor meer strikt beschermde soorten in en nabij het plangebied zijn negatieve effecten op deze soorten uit te sluiten.

reptielen

De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen (bedrijfsterrein, voormalig boerenerf en grasland) is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

vissen

Volgens RAVON is de kleine modderkruiper (Cobitis taenia) in de omgeving waargenomen. In het plangebied ligt een ondiepe, beschaduwde en met eendenkroos begroeide watergang (tussen Bordenweg 4 en 6). De ondiepte wordt mede veroorzaakt door de dikke baggerlaag op de bodem. Deze watergang is weinig geschikt voor (beschermde) vissen. Met het dempen van de watergang worden dan ook geen negatieve effecten verwacht op beschermde vissoorten.

insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 CONCLUSIE

Het plangebied te Meerkerk betreft een bedrijfsterrein, voormalige boerenerf en grasland in het buitengebied. Op deze locatie is de verplaatsing van een deel van de activiteiten van het Kraanverhuur- en Heiwerkbedrijf firma J.A. Boer BV beoogd.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben de beschermde gebieden.

Het plangebied te Meerkerk ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, maar wel op ongeveer 140 meter afstand (van de beoogde uitbreiding) van het Natura 2000-gebied 'Zouweboezem' (Vogel- en Habitatrichtlijngebied). Aangezien het plangebied buiten het Natura 2000-gebied ligt, de beoogde plannen voorzien in een verplaatsing (geen uitbreiding) van activiteiten en activiteiten op één locatie bijeen worden gebracht zijn negatieve effecten op het Natura 2000-gebied 'Zouweboezem' uit te sluiten.

Hetzelfde gebied dat is aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied is ook aangewezen als EHS. Vanwege de eerder genoemde redenen zijn ook geen negatieve effecten te verwachten op de EHS.

<u>weidevogelgebied</u>
Het grasland grenzend aan de huidige bebouwing van het voormalige agrarisch bedrijf aan de Bordenweg 4 (uitbreidingslocatie) is aangemerkt als weidevogelgebied. Aangezien activiteiten van het kraanverhuur- en heiwerkbedrijf bijeen gebracht worden (minder verstoring) en het verlies aan agrarische gronden minimaal is worden er geen negatieve effecten op weidevogels verwacht.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals bruine kikker, gewone pad, meerkikker, bastaardkikker, kleine watersalamander, egel, kleine marterachtige, mol, (spits)muizen en haas zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Op basis van de verspreidingsgegevens, de aanwezige habitattypen en biotoopeisen van de mogelijk in de omgeving voorkomende soorten worden, met uitzondering van ge-

bouwbewonende vleermuizen, er geen meer strikt beschermde planten- en/of diersoorten verwacht. Zoals al eerder vermeld kunnen nesten van vogels worden vestoord als in het broedseizoen wordt gestart met werkzaamheden.

vleermuizen

Op deze locatie is aansluitend aan de quick scan nader onderzoek uitgevoerd naar gebouwbewonende vleermuizen. Tijdens dit onderzoek is binnen het plangebied een zomerverblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis waargenomen. Het betreft een verblijf plaats van waarschijnlijk een klein groepje volwassen mannetjes (twee uitvliegers waargenomen).

Nader onderzoek naar andere eventueel binnen het plangebied voorkomende meer strikt beschermde soorten is niet nodig.

4.3 CONSEQUENTIES

In het plangebied is een zomerverblijfplaats (vaste rust- en verblijfplaats) van de gewone grootoorvleermuis waargenomen. De gewone grootoorvleermuis is een strikt beschermde soort. Verblijfplaatsen van deze soort zijn dan ook jaarrond beschermd. Negatieve effecten op de gewone grootoorvleermuis zijn, bij de sloop van het gebouw, dan ook niet uit te sluiten. Voor het verwijderen van vaste rust- en verblijfsplaatsen van stikt beschermde soorten is, indien openbaar belang niet aan de orde is, geen ontheffing te verkrijgen.

Echter door het nemen van mitigerende maatregelen zijn negatieve effecten te voorkomen en daarmee is het niet noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen. Indien de onderstaande mitigerende maatregelen worden toegepast zijn negatieve effecten niet waarschijnlijk:

- Voorafgaand aan de sloop (minimaal één maand voor de aanvang) van de gebouwen worden in de nabije omgeving alternatieve verblijfsplaatsen voor de gewone grootoorvleermuis aangebracht. Dit kan door aan de te behouden gebouwen twee kasten op te hangen. Deze kasten dienen geschikt te zijn voor gewone grootoorvleermuizen. Gezien het grote aanbod van niet functionerende vleermuiskasten dient de aanschaf in overleg met een ter zake kundige (ecoloog) te gebeuren. Ook de locatie waar de kasten opgehangen worden dient in overleg met een ter zake kundige te gebeuren. Bij de aanschaf en bepalen van de locatie dient rekening gehouden te worden dat de kasten duurzaam gebruikt moeten kunnen worden als verblijfplaats voor gewone grootoorvleermuizen (dient een permanente oplossing te zijn);
- De sloop van de gebouwen vindt plaats buiten het actieve seizoen van (gewone grootoor)vleermuizen. Aangezien ook rekening gehouden dient te worden met het broedseizoen van vogels dient de sloop plaats te vinden tussen 1 oktober en circa 15 maart (de Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen; het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is (actieve broedplaatsen)).

Verder is er een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
    - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
    - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
    - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- het creëren van een geleidelijke overgang van de watergang naar het plangebied. Hierbij dient vegetatieontwikkeling in deze overgang gestimuleerd te worden. Dit kan positieve effecten hebben op het voorkomen van amfibieën.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., e.a., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992.

Limpens, H.J.G.A., e.a., Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1997.

Websites:
www.ravon.nl
www.zuid-holland.nl
www.rijksoverheid.nl
www.telmee.nl
www.zoogdieratlas.nl
www.waarneming.nl

BIJLAGE 2: GEBIEDSFUNCTIES VOOR VLEERMUIZEN

verblijfplaatsen

Alle typen verblijfplaatsen zijn beschermd.

- Zomerverblijfplaats:
  Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is.
- Kraamverblijfplaats:
  Een verblijfplaats van een kraamgroep met vrouwtjes met jongen.
- Paarverblijfplaats:
  Een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren. Afhankelijk van de soort. Te herkennen aan zwermgedrag of baltsroepen.
- Winterverblijfplaats:
  Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan.

overige elementen

Indien aantasting van de onderstaande elementen het functioneren van een verblijfplaats aantast is bescherming aan de orde.

- Vliegroute:
  Een vaste route van een vleermuis of een groep van vleermuizen vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied en visa versa.
- Migratieroute:
  Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa.
- Foerageergebied:
  Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert.